

Care-i faza cu cititul?

volum coordonat de
Liviu Papadima

ilustrații de
Irina Dobrescu

ARTHUR

Colecția „Cărțile mele“, destinată cititorilor cu vârste între 10 și 14 ani, a venit pe lume din mai multe motive.

Primul ține, fără doar și poate, de bucuria de a fi răsfoit/citit poate cea mai frumoasă carte de literatură pentru copii apărută la noi, *Cele douăsprezece luni ale visului. Antologia inocenței* de Jordan Chimet. Cum antologia lui Chimet este astăzi o raritate, am visat, încă de când am văzut-o prima dată, la un volum asemănător, la fel de frumos, cu texte alese pe sprânceană, care să le deschidă copiilor-adolescenți gustul pentru lectură. Numai că a face o antologie cu texte de referință din literatura română și universală este o utopie azi, în condițiile unei drastice legi a copyrightului și a unor vremuri de criză.

Al doilea motiv se datorează experienței mele de autor de manuale de limba și literatura română. Am avut întotdeauna dificultăți, mai ales când am lucrat la manuale sau auxiliare pentru gimnaziu, în a găsi texte valoroase în literatura noastră, care să le spună copiilor de azi ceva și care să poată deveni în același timp suport pentru niște teme sau concepte/noțiuni prevăzute în programele școlare. Am stabilit, astfel, și grupul de vârstă care ar avea cea mai mare nevoie de o altfel de literatură. Deși această plajă de vârstă este neomogenă, căci distanța dintre interesele pentru lectură ale copiilor de 10-11 ani și ale celor de 12-14 ani, abia intrați în adolescență, este foarte mare, cred că poate fi acoperită prin texte care abordează aceeași temă din perspective cu totul diferite.

Al treilea motiv vine din experiența participării la câteva proiecte europene care au avut ca temă de cercetare lectura. Am descoperit, astfel, că literatura pentru copii este, în mai toate țările europene, un domeniu efervescent (există autori specializați în literatura pentru copii, editurile scot zeci de titluri, își promovează cărțile, unele fiind imediat ecranizate). Ideea mea legată de un volum pentru copii primea, iată, un nou impuls și începea să prindă

contur, dar găseam și argumente pentru o altfel de „antologie”, alcătuită din texte inedite, scrise de autori contemporani, pentru copiii noștri, la fel de inteligenți (nu?) ca și ai lor. Și, de ce nu?, mă gândeam, să avem de fapt o colecție de literatură pentru copii, cu mai multe volume tematice, care de care mai incitante. Asta ar putea duce, în timp, la creșterea interesului pentru acest tip de literatură din partea autorilor importanți și la formarea unor scriitori pentru copii.

Am putea construi chiar un proiect coerent (invitarea unor scriitori și ilustratori de cărți pentru copii din alte țări, sesiuni de formare pentru profesionalizarea celor care vor să scrie sau să deseneze pentru copii, întâlniri ale autorilor cu tinerii cititori cărora li se adresează colecția noastră), pentru că această zonă aridă din literatura noastră de azi merită „fertilizată”. Gustul pentru lectură se formează cel mai adesea între 10 și 14 ani, este perioada în care cititorii încep să găsească cu adevărat bucuria lecturii sau, dimpotrivă, să se îndepărteze de ea, considerând-o pierdere de vreme. Și asta depinde nu doar de dispozițiile latente ale tinerilor cititori, ci, în mare măsură, și de textele pe care le oferim noi, adulții, unor copii asaltați de tot felul de tentații pentru a „se distra” sau copleșiți de tot felul de responsabilități pentru a deveni „competitivi”.

Am avut norocul să găsesc în Editura ART un partener de nădejde și să conving un bun prieten, pe Liviu Papadima (care mi-a împrumutat pentru o vreme *Antologia inocenței*), să preia coordonarea acestei colecții. Dar, mai ales, am avut bucuria că autorii care au răspuns invitației noastre au înțeles că merită să scrie pentru copii. De aceea, le mulțumesc tuturor celor care au contribuit la apariția acestei cărți pentru sprijinul acordat și pentru că au înțeles miza proiectului.

Am convingerea că acest prim volum va stârni interesul tinerilor cititori pentru lectură și că vom putea continua colecția cu alte teme, la fel de tentante, deopotrivă pentru autori și pentru cititori.

Îmi doresc, la fel ca mulți părinți care au copii de 10-14 ani, ca fiecare cititor să (re)găsească, în acest volum, printre evocările primelor cărți citite și printre diversele moduri de a citi, propria cale de a se apropia de texte și de a ajunge la cărțile care să-l ajute să se descopere și să trăiască bucuria lecturii.

FLORENTINA SÂMIHĂIAN

Drumurile cărții și ale cititului

*P*e vremea când mi se punea și mie, ca mai tuturor copiilor, întrebarea sâcâitoare „Tu ce vrei să te faci când vei fi mare?“, m-am hotărât că alegerea cea mai bună ar fi să devin personaj. Asta probabil pentru că, odată cu primele lecturi, am avut sentimentul că personajele sunt cele mai vii și mai interesante făpturi din viața mea. Le admiram, le invidiam și simțeam și un fel de vină față de ele. Fiindcă ele făceau enorm de multe lucruri pentru mine, mă încântau, mă vrăjeau, mă puneau pe gânduri și multe altele, în vreme ce eu nu le dăruiam mai nimica. Doar că îmi plimbam ochii, de dragul lor, ore și ore, de-a lungul unor șiruri de litere.

Curând mi-am dat seama însă că dorința mea se lovea de o serioasă dificultate: ca să mă fac personaj, aveam nevoie de o carte în care să exist. Iar cartea asta trebuia să fie scrisă de cineva. Bun, mi-am zis, le luăm atunci pe rând. Mă fac întâi scriitor, dup-aia scriu o carte și până la urmă ies eu cumva la liman.

N-a fost să fie. După o serie de încercări, repetate, hăt, până în anii studenției, am încetat să mai vreau să devin scriitor – deși gândul ăsta mă mai bântuie încă, din când în când. Dar n-am putut să mă despart nici de personaje, nici de cărțile care le dau formă și viață. Mi-am stins vina vorbind și scriind despre ele. M-am făcut profesor de literatură și critic literar.

Cartea pe care ți-o punem acum dinainte s-a născut din bucuria de a dăru. Nu exagerez câtuși de puțin. Atunci când buna mea prietenă, Florentina Sâmihăian, m-a îmbiat să mă alătur proiectului de a edita o serie de antologii pentru adolescenții de 10-14 ani, cu texte care să le placă și să le deschidă pofta de citit, asta m-a făcut să spun „da“ fără să șovăi măcar o clipă. Și sunt convins că asta au simțit și scriitorii care au scris pentru tine amintiri sau povești – sau amintiri-povești, sau povești-amintiri – despre primele întâlniri cu cartea, despre aventurile cititului. Primește-le darul și te vei convinge și tu că ce spun nu sunt vorbe goale. Vei întâlni istorisiri

de tot felul, scrise de oameni la rândul lor foarte diferiți: unii mai tineri, alții mai vârstnici, unii mai visători, alții mai cu picioarele pe pământ, unii mai serioși, alții mai poznași, unii mai veseli, alții mai melancolici, unii mai sfătoși, alții mai scumpi la vorbă, unii mai blânzi, alții mai aspri și câte și mai câte. Dar, oricât de diferiți, toți par să împărtășească și să mărturisească încrederea în puterea cărților, a cititului, de a deschide nemaipomenite căi către omenescul din noi înșine.

Și cum se mai întrețes aceste drumuri! Unele urcă spre tărâmurile nebănuite ale imaginației. Altele coboară în paginile cărții ca-ntr-o lume pe de-a-ntregul adevărată. Alteori poveștile se așază la răscruci, îndrumându-i pe exploratori pe calea descoperirii lumii și a sinelui. Sau cărțile devin ele însele personaje, pornite pe potecile întortocheate ale aventurii.

Către oricare dintre punctele cardinale ale cititului te vei îndrepta, cartea de față îți va sluji drept călăuză spre a-ți găsi propriul tău drum.

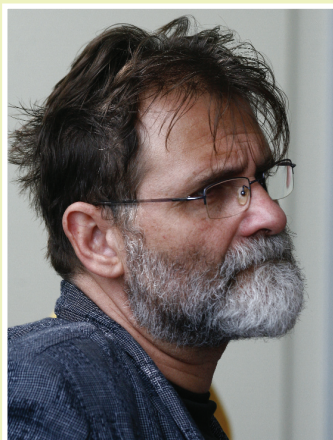
LIVIU PAPADIMA

Jocurile imaginației

florin bican
paul cernat
ioan groșan
dan lungu
robert șerban
rodica zane

Florin Bican

Învățând să meargă pe bicicletă de la o vârstă fragedă, Florin a considerat că e inutil să mai încerce să dobândească și alte deprinderi, cum ar fi cititul, fiind el pe deplin satisfăcut cu mersul pe bicicletă. Când i-a rămas mică prima bicicletă, în așteptarea următoarei, s-a apucat vrând-nevrând să citească (amăgit probabil de formula „și-am încălecat pe-o șă și v-am spus poveste-așa”), lectura fiind singura lui posibilitate de a se deplasa independent pe distanțe lungi. După ce a pedalat prin Frații Grimm, Ispirescu, Legendele și miturile Greciei antice, Mark Twain și Rabelais (al cărui nume îl citea *exact* cum se scrie), Florin a fost furat de peisaj și nu a mai revenit la bicicletă, visând până la sfârșitul liceului să fie scutit de sport pentru a câștiga câteva ore de lectură în plus. Așa de prins era cu cititul, că n-a mai apucat nici măcar să-nvețe să fumeze. Își aprindea în schimb carte de la carte și-așa a ținut-o până în ziua de azi. Pentru că nu-i ajunge doar să citească, Florin mai și traduce unele cărți – cum ar veni, le inhalează fumul în plămâni – ba chiar le și scrie... În 2007 a publicat volumul de poezie politic-incorectă pentru copii *Cântice mărânești*, un al doilea volum în același spirit fiind deja gata. Florin locuiește alternativ în România și Bavaria, încercând să descopere o metodă de a locui acolo simultan. Când va fi mare, vrea să se facă copil...

Abecedarul meu nescris

Cărțile sunt ca dragostea. Când privești înapoi, identificarea primei lecturi este la fel de dificilă ca identificarea primei iubiri. Ordinea cronologică nu stabilește neapărat întâietatea, nici când e vorba despre cărți, nici când e vorba despre stările cunoscute sub numele de *prima dragoste*. De fiecare dată când mă îndrăgosteam (și asta a durat până târziu) eram convins că sunt (în sfârșit!) la prima dragoste, că de data asta e chiar pe bune. Mi se părea că pentru prima oară trăiesc cu adevărat. Toate experiențele anterioare păleau în lumina pasiunii prezente, sortită și ea uitării în clipa unor noi scăpărări amoroase. La fel, fiecare nouă carte citită umbrea toate cărțile pe care le citisem până atunci, ba chiar și iubirile care o precedaseră, doar pentru a fi la rândul ei retrogradată în banal de o nouă lectură... Ajunsesem să simt că îmi trădez iubitele cu cărți și cărțile cu iubite. Căutam pe atunci cartea la care să mă pot opri definitiv, citind-o iarăși și iarăși de la capăt, fără să mă plictisesc, fără să mai simt vreodată nevoia altei cărți. Biblioteca mea împrăștiată prin trei țări stă mărturie că n-am reușit...

Am încercat mai târziu să aflu care a fost de fapt *prima mea carte* în funcție de alte criterii – cum ar fi de pildă impactul lecturii mele asupra mediului înconjurător – dar nici așa lucrurile nu au devenit mai clare. Mă văd de aceea silit să revin școlărește la criteriul cronologic și constat că prima mea carte datează din perioada preșcolară și că nu a existat niciodată sub formă de carte palpabilă, deși când mă gândesc la ea îi văd copertile, îi simt mirosul în nări, îi aud foșnetul plin al paginilor, îi deslușesc forma și greutatea în palme. Este o antologie cristalizată spontan din poveștile și poeziile pe care mi le spunea *mamaia*, bunica mea de la țară.